

4. Papieski Komitet ds. Międzynarodowych Kongresów Eucharystycznych

Eucharystia: Komunia z Chrystusem oraz między nami. Teologiczne i pastoralne refleksje przygotowawcze do 50. Międzynarodowego Kongresu Eucharystycznego

W grudniu 2011 r. ukazała się w Libreria Editrice Vaticana książka „L'Eucaristia grembo della Chiesa. In cammino verso il 50° Congresso Eucaristico Internazionale di Dublino”, zawierająca m. in. tekst podstawowy (testo di base) dla przygotowania wspomnianego Kongresu. Tekst ten w tłumaczeniu na główne języki (niemiecki, angielski, francuski, włoski, portugalski i hiszpański) znajduje się na watykańskiej stronie internetowej. Polski przekład ukaże się drukiem na początku marca 2012 r. Wydawnictwie Pallottinum. Tutaj podajemy spis treści i wstęp do tego dokumentu.

Spis treści

CZĘŚĆ PIERWSZA: NADZWYCZAJNA OKAZJA

I. Wstęp

- I. a. Pięćdziesiąty Międzynarodowy Kongres Eucharystyczny
- I. b. Co oznacza komunია?
- I. c. Znaczenie tematu
- I. d. Eucharystia w Irlandii
- I. e. Siostry i Bracia w Chrystusie
- I. f. Kongres Eucharystyczny dla wszystkich

II. Wspólne zmierzanie ku Kongresowi Eucharystycznemu w 2012 roku

- II. a. Promowanie eklezjologii i duchowości komunii
- II. b. Ewangelizacja
- II. c. Opowiadanie wskazujące nam kierunek: Uczniowie w drodze do Emaus

CZĘŚĆ DRUGA: CZĘŚCI MSZY ŚWIĘTEJ JAKO PRZEWODNIK WYJAŚNIAJĄCY TEMAT KONGRESU EUCHARYSTYCZNEGO

III. Obrzędy wstępne Mszy świętej: Komunia z Chrystusem obecna w naszych bliźnich

- III. a. Chrystus ukrzyżowany i zmartwychwstały gromadzi nas razem
- III. b. Akt pokutny i kolekta – w solidarności z bliźnim

IV. Liturgia słowa: Komunia z Chrystusem w słowie Bożym

- IV. a. Stół słowa Bożego i Chleba Życia
- IV. b. Dzięki mocy Ducha Świętego słowo Boże „uchrystusawia” nas i czyni jednością
- IV. c. Homilia, wyznanie wiary oraz modlitwa wiernych

V. Liturgia eucharystyczna: Komunia z Chrystusem w Eucharystii

- V. a. Odniesienie do Ostatniej Wieczerzy
- V. b. Przygotowanie darów: Znaki miłości, dziękczynienia i komunii
- V. c. Modlitwa eucharystyczna: komunijny akt dziękczynienia Bogu Ojcu
 - V. c. 1. Epikleza – zjednoczeni w Duchu Świętym
 - V. c. 2. Anamneza: Wspólnotowa pamiątka

V. c. 3. Konsekracja: Jezus Chrystus, Źródło przemieniającej komunii,
jest prawdziwie, rzeczywiście i substancjalnie obecny

V. c. 4. Uczta ofiarowania: Nasz udział w Chrystusowym darze ofiarowania
siebie samego

VI. Obrzędy Komunii świętej: zgoda, czyli Amen na to, kim jesteśmy.

VI. a. Przyjęcie Komunii świętej

VI. b. Eucharystia nas jednoczy

VI. c. Komunია duchowa

VII. Obrzędy końcowe: zjednoczeni tak, aby wszyscy stanowili jedno

a. Rozesłanie

b. Przyjęcie Jezusowego przykładu umywania nóg

VIII. Zakończenie

CZĘŚĆ PIERWSZA: NADZWYCZAJNA OKAZJA

I. Wstęp

I. a. Pięćdziesiąty Międzynarodowy Kongres Eucharystyczny

1. Pięćdziesiąty Międzynarodowy Kongres Eucharystyczny odbędzie się w czerwcu 2012 roku w Dublinie, w Irlandii. Szczególny zbieg okoliczności sprawił, że w roku 2012 będzie również obchodzona pięćdziesiąta rocznica inauguracji Soboru Watykańskiego II. Temat dublińskiego Kongresu Eucharystycznego: *Eucharystia: Komunia z Chrystusem oraz między nami*, odnosi się do pojęcia komunii, tak bardzo wyeksponowanego w nauczaniu Soboru Watykańskiego II.

2. Sobór Watykański II może być przedstawiony jako wydarzenie pentakostalne, które nadal pozostaje pewnym wskazaniem dla posługi Kościoła w dzisiejszym świecie. Dominującą troską Soboru było znalezienie odpowiedzi na pytanie: W jaki sposób w epoce tak wielkich zmian w świecie¹ Kościół powinien przepowiadać Jezusa Chrystusa, aby ludzie mogli Go zobaczyć, usłyszeć i spotkać jako żyjącego między nami? Szukając odpowiedzi na to pytanie, Sobór kierowany przez Ducha Świętego, rozwinął eklezjologię komunii. Dlatego tak wymowne jest, że Kongres Eucharystyczny, w powiązaniu z tą ważną rocznicą soborową, koncentruje naszą uwagę na temacie komunii.

3. Kongres oferuje wyjątkową szansę, by zobaczyć ile zrealizowaliśmy z reformy proponowanej przez Sobór Watykański II w temacie komunii, zarówno wewnątrz Kościoła, jak i w spotkaniu Kościoła z wszystkimi ludźmi, którzy razem z nami podążają ścieżkami historii. Z tego też względu pojęcie komunii jest bardzo istotnym elementem ewangelizacji, czyli przekazu Dobrej Nowiny Jezusa Chrystusa, który pragnie pozostać z nami ze swoją radością, wolnością, miłością i pokojem. Wielu braci i siostr w wierze, pochodzących z odległej Azji, Afryki, obu Ameryk, Oceanii oraz Europy, zgromadzi się na Kongresie Międzynarodowym, ubogacając swoją obecnością odkrywanie jedności i komunii przy całej tak wielkiej różnorodności wspólnoty Kościoła.

¹ Por. KDK 4.

4. Minęło już osiemdziesiąt lat od ostatniego Międzynarodowego Kongresu Eucharystycznego w Irlandii. Odbył się on wtedy w 1500. rocznicę przybycia świętego Patryka na wyspę oraz szerzenia miłości do Eucharystii przez irlandzkich misjonarzy. Kongres w 1932 roku był niezwykle istotnym wydarzeniem. Wielu twierdzi, iż przyczynił się on w dużej mierze do uzdrowienia ran, jakich Irlandia doznała podczas wojny domowej zakończonej kilka lat wcześniej². Jednocześnie jednak zauważono, że entuzjastyczne połączenie egzaltacji katolickiej z dumą narodową miało też swoje słabe strony, które ujawniły się dopiero później. Od tamtego czasu w Irlandii wiele rzeczy zmieniło się całkowicie. Kontekst *obecnego* Kongresu jest zupełnie inny. Także styl, cele oraz oczekiwania współczesnych kongresów eucharystycznych uległy zmianom. Dzisiaj Kongres Eucharystyczny jest świętem, podczas którego odbywają się seminaria, koncerty, warsztaty, wystawy i nabożeństwa. Kongres Eucharystyczny w roku 2012 będzie więc miał zupełnie inny charakter niż ten przed osiemdziesięciu laty.

5. Współczesna irlandzka rzeczywistość, w jakiej odbędzie się Kongres Eucharystyczny, ma swoje jasne i ciemne strony. Mając na uwadze „skałę” wiary, według której irlandzkie kobiety, mężczyźni i dzieci Kościoła byli kształtowani (por. Iz 51, 1), nieustannie powinniśmy być wdzięczni Bogu za często bohaterski wkład Irlandczyków w rozwój Kościoła i ludzkości³. W ostatnich zaś czasach sukcesem okazał się proces pokojowy w Irlandii Północnej, do którego przyczynił się też Kościół. Mimo współczesnych problemów ekonomicznych, które przeżywa Irlandia, z satysfakcją należy stwierdzić, że w porównaniu z rokiem 1932 kraj osiągnął ogromny postęp społeczno-ekonomiczny. Jednakże na wstępie do tych rozważań duszpasterskich i teologicznych należy przyznać, iż Kościół katolicki w Irlandii obecnie znajduje się na drodze odnowy, uzdrowienia i zadośćuczynienia za seksualne wykorzystywanie dzieci i młodych ludzi przez księży i zakonników. Jak uczniowie w drodze do Emaus czuli się irlandzcy katolicy zdezorientowani wydarzeniami, które miały miejsce w ich Kościele. Krzyk ofiar i tych, którzy doświadczyli seksualnej przemocy od osób duchownych, przeszywa niebiosy i woła o radykalny znak nawrócenia.

6. Kongres Eucharystyczny w roku 2012 stanowi *kairos*, który w sensie biblijnym jest szczególnym czasem interwencji samego Boga. Jest czasem, w którym Kościół nie tylko w Irlandii, ale i na całym świecie może odnieść korzyść z ponownego wsłuchania się w to, co Duch Święty powiedział i ma mu do powiedzenia przez Sobór Watykański II. Jest to również opatrnościowa szansa dana ludziom, aby wspólnie w komunii z Chrystusem i sobą wzajemnie „zachęcić (...) do refleksji nad ranami, które odniosło Ciało Chrystusa, nad metodami, czasem bolesnymi, jakie należy zastosować, by je opatrzyć i zaleczyć, i nad potrzebą jedności, miłości i wzajemnej pomocy w długim procesie odzyskiwania sił i odnowy kościelnej”⁴. Kongres może stać się jakby pewnym *statio*, czyli chwilą zatrzymania się na zaangażowanie i modlitwę – *statio*, do której Kościół irlandzki zaprasza Kościół powszechny. W tej chwili Kościół powszechny powinien

² Patrick Corish, *The Irish Catholic Experience*, Dublin: Gill and MacMillan, 1985, s. 246.

³ Por. Benedykt XVI, *List pasterski do katolików w Irlandii*, 19.03. 2010, „L'Osservatore Romano” wyd. polskie 31 (2010) nr 5, s. 7-11.

⁴ Tamże, nr 5.

skupić uwagę na tym szczególnym aspekcie Eucharystii, który podkreśla wezwanie Kongresu, a którym jest komunია z Chrystusem i drugim człowiekiem. Będziemy to czynić w publicznej celebracji nabożeństw, w więzi jednośc i miłości. Poprzez gromadzenie pielgrzymów z różnych stron świata Kongres Eucharystyczny będzie dla wszystkich autentycznym znakiem komunii w wierze i w miłości.

I. b. Co oznacza komunია?

7. Na samym początku tego dokumentu istotną rzeczą jest wyjaśnienie terminu „komunია”. Katolicy przyzwyczaili się do używania zwrotu „idę do Komunii” albo „przyjmuję Komunię” podczas Mszy świętej. Teologiczne pojęcie „komunია” (*koinonia* w greckim Nowym Testamencie) ma wszakże wiele znaczeń.

8. Głosząc królestwo Boże, Jezus wiedział, że został posłany, aby „ubogim niósł dobrą nowinę, więźniom głosił wolność, a niewidomym przejrzenie; aby uciśnionych odsyłał wolnych” (Łk 4,16-20). Dzięki swym słowom i uczynom stworzył mesjańską wspólnotę uczniów, którzy doświadczyli przybliżenia się królestwa Bożego w osobie Chrystusa. Członkowie tej społeczności odnosili się do siebie w nowy sposób, który charakteryzował się miłością, wolnością i prawdą oraz równością i wzajemnością. Ci, którzy zostali powołani do kierowania, mieli swoją odpowiedzialność sprawować poprzez służbę. W Ewangelii według świętego Jana przytoczona jest modlitwa Jezusa, którą wypowiedział w noc przed swoją śmiercią, a która zdaje się najlepiej streszczać Jego misję: „Aby wszyscy stanowili jedno, jak Ty, Ojczy, we Mnie, a Ja w Tobie, aby i oni stanowili w Nas jedno, by świat uwierzył, że Ty Mnie posłałeś” (J 17, 21). Życie w tej wspólnotcie miało być współudziałem w prawdziwym życiu Boga.

9. Mesjański projekt Jezusa pozornie legł w gruzach w chwili Jego śmierci na krzyżu. Nie był to jednak koniec. Zmartwychwstały Chrystus zwyciężył śmierć. Tam, gdzie panował grzech z jego ciemnością, podziałem i rozłamem, rozbłysło światło łaski, jednośc i wolności (por. Rz 5, 17-21). Zmartwychwstały Chrystus odrodził swoją wspólnotę. Więzi przyjaźni pogłębiły się. On wniósł życie w budowanie wspólnoty przez głoszenie Ewangelii, przez sakramenty, a zwłaszcza Eucharystię, przez służbę tych, których sam do niej wyznaczył, oraz przez charyzmaty i wzajemną miłość członków Kościoła: „Trwali oni w nauce Apostołów i we wspólnotcie, w łamaniu chleba i w modlitwach” (Dz 2, 42). Jak w czasie życia ziemskiego Chrystusa, tak i teraz żaden z Jego naśladowców nie jest sam. Wszyscy dzięki licznym więzom, a przede wszystkim dzięki Eucharystii, stanowią jedno z Chrystusem i z sobą nawzajem.

10. Paweł Apostoł w Pierwszym Liście do Koryntian przedstawia Eucharystię jako uobecnienie, komunijną ucztę oraz ofiarę (por. 10, 16-22). List swój kieruje do społeczności ubogaconej wieloma darami i funkcjami, lecz jednocześnie cierpiącej z powodu podziałów. Święty Paweł pragnie im uzmysłwić, iż dzięki Eucharystii stanowimy wspólnotę: „Kielich błogosławieństwa, który błogosławimy, czyż nie jest udziałem we Krwi Chrystusa? Chleb, który łamiemy, czyż nie jest udziałem w Ciele Chrystusa? Ponieważ jeden jest chleb, przeto my, liczni, tworzymy jedno ciało. Wszyscy bowiem bierzemy z tego samego chleba” (1 Kor 10, 16-17). Słowem, którego używa Paweł, opisując społeczność, jest „komunია”. Eucharystia sprawia, że wielu członków społeczności łączy się w jedno. Przez spożywanie Ciała i Krwi Pańskiej

łączą się oni tak głęboko, że stają się Ciałem Jezusa Chrystusa. To właśnie On nadaje sens i wprowadza harmonię w różnorodność otrzymanych darów i funkcji. Ludzie należą do Chrystusa, nie dlatego, że są członkami ugrupowania założonego przez Niego, ale ponieważ dzięki Eucharystii są prawdziwie osobiście zjednoczeni ze Zmartwychwstałym i sobą nawzajem.

11. Apostoł Paweł czuje potrzebę wyjaśnienia pojęcia komunii społeczności zamieszkującej Korynt. Z tego względu, w swoim liście zamieszcza starożytny opis Ostatniej Wieczerzy (por. 1 Kor 11,17-33), aby podkreślić, że to właśnie tam w paschalnej tajemnicy, sprawowanej sakramentalnie podczas Ostatniej Wieczerzy, został zapisany kod genetyczny tożsamości Kościoła jako komunii. W końcu to ofiarowanie się samego Jezusa w Jego Męce i Śmierci na krzyżu przyniosło zbawienie, które może być rozumiane jako komunia z Chrystusem i między ludźmi. Eucharystia umożliwia nam tę komunię i jednocześnie do niej zaprasza. Realizowanie komunii w życiu oznacza więc umiejętność pojednania, wyrozumiałość oraz wzajemną służbę. „Ja bowiem otrzymałem od Pana to, co wam przekazałem, że Pan Jezus tej nocy, kiedy został wydany, wziął chleb i dzięki uczyniwszy, połamał i rzekł: «To jest Ciało moje za was wydane. Czyńcie to na moją pamiątkę». Podobnie, skończywszy wieczerzę, wziął kielich, mówiąc: «Kielich ten jest Nowym Przymierzem we Krwi mojej. Czyńcie to, ile razy picie będziecie, na moją pamiątkę». Ilekroć bowiem spożywacie ten chleb i pijecie kielich, śmierć Pańską głosicie, aż przyjdzie. Dlatego też kto spożywa chleb lub pije kielich Pański niegodnie, winny staje się Ciała i Krwi Pańskiej. Niech przeto człowiek baczy na siebie samego, spożywając ten chleb i pijąc z tego kielicha. Kto bowiem spożywa i pije nie zważając na Ciało Pańskie, wyrok sobie spożywa i pije. (...) Tak więc, bracia moi, gdy zbieracie się, by spożywać wieczerzę, poczekajcie jedni na drugich” (1 Kor 11,23-29.33).

12. Święty Paweł był tak przekonany, że dzięki Eucharystii, my sami i nasze relacje z innymi podlegają gruntownej przemianie, iż był przerażony bezdusznnością mieszkańców Koryntu, ich obojętnością wobec biednych i ogólnym brakiem miłości wzajemnej. Będąc założycielem tej wspólnoty, święty Paweł nie lęka się twierdzić, że ludzie ci sami skazują się na potępienie, w tym sensie, że swoim życiem zaprzeczają temu, co wyznają w Eucharystii. Eucharystia nie jest moralnym obowiązkiem, ale pierwszym i zasadniczym źródłem przemiany ludzkiego życia dokonującej się dzięki ofierze Jezusa Chrystusa. Godność naszego człowieczeństwa jest zawarta w powołaniu do jedności z Chrystusem oraz ufniej odpowiedzi życiem na to powołanie.

13. Jak wspomniano na początku tego dokumentu, Sobór Watykański II po raz kolejny zwrócił naszą uwagę na znaczenie tematu komunii. Komuniamy między wiernymi w Chrystusie polega na udziale w świętych darach. Dlatego też istnieje komuniamy w wierze, sakramentach, charyzmatach, a przede wszystkim w miłości. Komuniamy zasięgiem swoim obejmuje również umiejętność dzielenia się zarówno rzeczami materialnymi, jak i dobrami duchowymi. Nasza komuniamy nie ogranicza się tylko do ludzi, którzy z nami żyją na tej ziemi, ale musi obejmować także tych wszystkich, którzy wyprzedzili nas w pielgrzymce wiary, a szczególnie świętych.

14. Komuniamy stała się również przedmiotem dialogu Kościołów na świecie. Międzynarodowa Komisja Anglikańsko-Rzymskokatolicka (ARCIC) tak definiuje pojęcie „komunii”: „Związek z Bogiem w Jezusie Chrystusie poprzez Ducha Świętego jest

sercem chrześcijańskiej komunii (*koinonia*). Pojęcie to jest używane w różnych kontekstach Nowego Testamentu. Jednakże najczęściej oznacza relację osób wynikającą z ich udziału w jednej i tej samej rzeczywistości. (1 J 1, 3). Syn Boży przyjął ludzką naturę i zesłał na ludzi Ducha Świętego, przez co staliśmy się prawdziwymi członkami Ciała Chrystusa, tak że możemy również jak On zwracać się do Boga słowami «Abba, Ojcze» (Rz 8, 15; Ga 4, 6). Co więcej, ponieważ uczestniczymy w tym samym Duchu, stajemy się członkami jednego Ciała Chrystusa i przybranymi dziećmi tego samego Ojca i jesteśmy związani ze swoimi bliźnimi w całkowicie nowy sposób. *Koinonia* ze sobą nawzajem rodzi się z naszej *koinonia* z Bogiem w Chrystusie. Taka jest tajemnica Kościoła... W Eucharystii wszyscy ochrzczeni zostają pociągnięci do komunii z Tym, który jest źródłem *koinonia*. On [Chrystus] jest Tym, który zburzył mury dzielące ludzkość (Ef 2,14). On jest Tym, który umarł po to, aby zjednoczyć wszystkie rozproszone dzieci Boga, Jego Ojca (por. J 11,52; 17,20nn)⁵.

15. Życie w komunii już się dla nas zaczęło na tym świecie w sposób tutaj opisany, lecz nie będzie pełne aż do czasu nastania nowego nieba i nowej ziemi, które obiecał Jezus Chrystus. Eucharystia stanowi przedsmak owej obietnicy, nowego nieba i nowej ziemi, gdzie życie w komunii nie będzie miało końca. Pismo Święte kończy się wołaniem: „Amen. Przyjdź, Panie Jezu!” (Ap 22, 20). Wezwanie Eucharystii do życia w komunii z bliźnimi w oczekiwaniu na tę przyszłość nie jest groźbą, ale zaproszeniem. W świecie, który troszczy się zasadniczo tylko o życie doczesne, Eucharystia zaprasza nas do otwarcia serc z nadzieją na przyszłość, jaką Bóg przyobieczał. W Eucharystii możemy antycypować gestami i słowami czas przyszły. W ten sposób ostateczna komunია sprzęga się z już obecną, a my możemy żyć i już teraz mieć przedsmak tego, kim wtedy będziemy.

I. c. Znaczenie tematu

16. W obecnych czasach, gdy doświadczamy fundamentalnych zmian dotyczących komunikacji i relacji międzyludzkich, temat komunii stanowi jądro naszej tożsamości oraz naszego posłania. Im bardziej zanikają relacje międzyludzkie i tradycyjne więzy społeczne, tym większa jest potrzeba znalezienia nowych modeli relacji na poziomie lokalnym, narodowym i światowym. Wszystko to stawia pytanie o sposób, w jaki Kościół kształtuje swoje życie komunii.

17. W zamyśle Boga Kościół ma być znakiem i instrumentem jednoczącym ludzi z Nim samym oraz sobą nawzajem⁶. Tertulian, jeden z wczesnochrześcijańskich pisarzy Kościoła, stwierdza, że „chrześcijanin w pojedynkę wcale nie jest chrześcijaninem”. Komunია jest rdzeniem tożsamości Kościoła, a odkrywamy ją w Eucharystii. Zastanawiając się nad znaczeniem komunii eucharystycznej, uświadamiamy sobie, jak bardzo pęknięcia w komunii Ciała Chrystusowego dotyczą samego sedna ewangelizacyjnej misji Kościoła. Możliwości Kościoła w zdobywaniu posłuchu w społeczności są szczególnie zagrożone wtedy, gdy jego własne uchybienia w życiu komunii ukazują się jako skandale, na przykład w sekciarstwie, nadużyciach władzy, w kulcie instytucji czy uprzedzeniach. Wszystko to woła o zwrócenie szczególnej uwagi na znaczenie komunii

⁵ Anglican-Roman Catholic International Commission, *The Final Report*, Windsor 1981, nry 5-6.

⁶ Por. KK 1-4.

z Chrystusem i bliźnimi we wszystkich aspektach życia. W szczególności należy skoncentrować się na tym, aby znaleźć odpowiednie sposoby, by młodemu pokoleniu świata zachodniego przekazać znaczenie komunii w świecie, w którym często nawet prawdopodobieństwo wiary jest kwestionowane. Nigdy wcześniej tak prawdziwe nie było powiedzenie, iż największym wyzwaniem teraźniejszości jest „uczynienie Kościoła szkołą i domem komunii”, nawet jeśli wymagałoby to reformy instytucjonalnej⁷. Powinniśmy stanowić jedno, aby świat uwierzył (por. J 17, 21).

I. d. Eucharystia w Irlandii

18. Sobór Watykański II określa Eucharystię jako „źródło i zarazem szczyt całego życia chrześcijańskiego”⁸ i potwierdza, że „w najświętszej Eucharystii zawiera się (...) całe dobro duchowe Kościoła”⁹. Od czasów świętego Patryka katolicy w Irlandii podchodzą do Eucharystii z wielkim szacunkiem. Była ona celebrowana w maleńkich kaplicach wyspy, we wspólnotach klasztornych, katedrach, a w czasach prześladowania była odprawiana na skałach (*Mass rocks*). Tak wiele skarbów przypomina o naszym dziedzictwie, jakim jest miłość do Eucharystii¹⁰. Najstarszym znanym hymnem eucharystycznym jest *Sancti venite*, odnalezionym w pochodzącym z siódmego wieku tekście monastycznym *Antiphonary of Bangor*¹¹. Dużo rycin eucharystycznych znajduje się wśród miniatur słynnej *Book of Kells*. Również w historii współczesnej Irlandii pojawia się motyw Eucharystii w objawieniu Maryi Panny w Knock¹². Wspomniany Kongres Eucharystyczny w 1932 oraz wizyta papieża Jana Pawła II w 1979 roku były wydarzeniami, które potwierdziły, jak wielkim szacunkiem Irlandczycy darzą Eucharystię. Msza święta była wartością najwyższą dla tysięcy irlandzkich misjonarzy, którzy zanieśli wiarę do Afryki, Azji oraz obu Ameryk, a także dla irlandzkich emigrantów rozsianych po całym świecie. W dzisiejszych czasach Irlandia wciąż szczyti się jednym z najwyższych w Europie współczynników uczestnictwa wiernych w niedzielnej Mszy świętej. Zaskakująco wysoka jest także liczba osób uczestniczących w codziennej Mszy świętej. W życiu kościelnym Irlandii bardzo znaczące miejsce zajmuje również adoracja Eucharystyczna. Ciągłe popularna jest praktyka zamawiania

⁷ Jan Paweł II, List apostolski *Novo millennio ineunte*, Citta del Vaticano 2000, nr 43.

⁸ KK 11. Por. KKK 1322-1419.

⁹ DP 5.

¹⁰ Bardzo popularny hymn *Audite omnes Secundinusa*, misjonarza współczesnego św. Patrykowi i jego towarzysza, ma odniesienie do Patryka i Eucharystii. Tekst tego hymnu znajduje się w słynnym *Antyfonarzu z Bangor* (angielskie tłumaczenie opublikował dr Ludwig Bieler: *The Works of St. Patrick*, London 1953). *Instructio XIII* świętego Kolumbana jest przepięknym i głęboko mistycznym tekstem o Eucharystii, nasyconym językiem Ewangelii według św. Jana (por. *Liturgia Godzin*, Godzina czytań ze środy i piątku 21 tygodnia okresu zwykłego, Pallottinum 1988, t. IV, ss. 124 i 128). Krytycznym wydaniem pism Kolumbana jest: G. S. M. Walker (wyd.), *Sancti Columbani Opera, Scriptores Latini Hiberniae*, t. 11, Dublin 1957; por. Finbarr Clancy, *Vive in Christo ut Christus in te: The Christology of St. Columbanus*, w: T. Finan i V. Twomey (wyd.), *Studies in Patristic Christology*, Four Courts Press, Dublin 1998), 163-195. Pieśni eucharystyczne można odnaleźć także w IX wiecznym *Stowe Missal*.

¹¹ Tekst i komentarz na ten temat w Dom Vincent Ryan *The Shaping of Sunday: Sunday and Eucharist in the Irish Tradition*, Veritas, Dublin 1997.

¹² Por. T. Lane, *Reflecting on Knock: Before our merciful Kamb*, Dublin, Columba Press, 2007.

Mszy świętej w szczególnych intencjach. Ostatnimi laty celebracje Eucharystii zostały wzbogacone przez obecność licznych nowych migrantów.

19. Szacunek Irlandczyków do Eucharystii zapewne jest darem Ducha Świętego. Prawdopodobnie dar ten został przygotowany przez irlandzkich przodków, którzy, jak i inne ludy, pozostawili wyraźne znaki swoich poszukiwań Absolutu. Przykładem może być pomnik z epoki kamiennej z Newgrange w Boyne Valley (zbudowany około 3200 przed Ch.), którego konstrukcja wyraża ludzkie poszukiwanie jedynej dla nich nieprzemijającej rzeczy – corocznego odnowienia ziemi przez słońce. To, co było świętowane w Newgrange każdego roku podczas przesilenia, było w pewnym sensie na poziomie kosmicznym, może inspirowanym przez Ducha Świętego, intuicyjnym zwiastunem chrześcijańskiej tajemnicy paschalnej, która głosi pojednanie, pokój oraz jedność z Bogiem i bliźnim. W spotkaniu z Ewangelią Jezusa Chrystusa Irlandczycy odkryli, że Eucharystia stanowi ogromny i prawdziwy skarb, który jednoczy nas z Bogiem i bliźnim; z Bogiem, Jedynym, który nie przemija, i z drugim człowiekiem w Chrystusie, który jest: „Alfą i Omega” ludzkiej historii (por. Ap 1, 8).

20. Jednakże w czasach współczesnych zmienił się stosunek do Mszy świętej. Wielu twierdzi, że uczestnictwo we Mszy świętej nie ma żadnego związku z ich życiem, ani też nie jest dającym życie darem. Uważa się, że Msza święta jest nudna i pozbawiona zmysłu tajemnicy. Istnieje wyraźna tendencja do poszukiwania duchowego spełnienia poza eucharystyczną wspólnotą Kościoła. Szczególnie niepokoi nieproporcjonalnie mały udział w celebracji eucharystycznej ludzi młodych. Równocześnie spada liczba księży, co może doprowadzić w Irlandii do sytuacji, z jaką borykają się już pewne kraje, gdzie nie ma kto celebrować niedzielnej Mszy świętej we wspólnotach lokalnych.

21. Istnieje wiele powodów, dla których stosunek do Mszy świętej musi się zmienić, i bynajmniej nie chodzi o uatrakcyjnienie celebracji liturgii. W czasach, kiedy u wielu zmysł Boga zanika jak słońce zachodzące za horyzontem, przywrócenie Eucharystii jej centralnego miejsca w życiu ludzi równa się odkryciu prawdziwej twarzy Boga Wcielonego, który jest miłością i zamieszkał między nami: „Bo gdzie są dwaj albo trzej zebrani w imię moje, tam jestem pośród nich” (Mt 18, 20).

22. Konstytucja o liturgii świętej Soboru Watykańskiego II mówi, że „pełne i czynne uczestnictwo całego ludu trzeba mieć bardzo na uwadze przy odnowieniu i pielęgnowaniu świętej liturgii”¹³. Papież Benedykt XVI mówi o znaczeniu znajomości *ars celebrandi*, sztuki celebrowania liturgii. Wszyscy, którzy pełnią specyficzne funkcje w sprawowaniu Eucharystii, zwłaszcza księża, ale także lektorzy, muzycy, nadzwyczajni szafarze Komunii świętej, czytający modlitwę wiernych czy ministranci muszą się należycie przygotować. Często grupy parafialne wspólnie przygotowują liturgię. Komentarze do Mszy świętej mogą być szczególnie pomocne i tu warto wspomnieć *Ogólne wprowadzenie do Mszału Rzymskiego* oraz *Wstęp ogólny do Lekcjonarza*. Podczas Mszy świętej nikt nie jest tylko widzem. Wszyscy są wezwani do aktywnego uczestnictwa, zagłębiania się w tajemnicę Eucharystii, uczenia się wzajemnej miłości i jedności. Rzeczywiście można powiedzieć, że prawdziwie aktywne

¹³ KL 14.

uczestnictwo we Mszy świętej rozpoczyna się na długo przed jej celebracją. Wysiłek, aby żyć Ewangelią na co dzień, stanowi najlepsze przygotowanie do owocnego przeżywania Eucharystii i jej rozumienia.

23. Jednym z owoców Soboru Watykańskiego II był Mszał Rzymski z 1970 roku. Przed rozpoczęciem Kongresu Eucharystycznego ma zostać opublikowane angielskie tłumaczenie *Missale Romanum* z 2008 roku. To nowe tłumaczenie zostało przygotowane według norm zawartych w instrukcji *Liturgiam authenticam* odnoszących się do obrządku rzymskiego, która wzywa do wierniejszego tłumaczenia *Missale Romanum*¹⁴. Kongres Eucharystyczny będzie więc korzystał z angielskiego tłumaczenia Mszału Rzymskiego z 2008 roku.

I. e. Siostry i Bracia w Chrystusie

24. Zainspirowany nauką Soboru Watykańskiego II Kongres Eucharystyczny w 2012 roku chciałby stać się miejscem, gdzie bracia i siostry z innych Kościołów i wspólnot będą mogli podzielić się z nami intuicjami i wiedzą zebraną w ich doświadczeniach i strukturach kościelnych¹⁵. Mamy z nimi dużo wspólnego w wielu elementach doktryny eucharystycznej. Bez wątpienia wiele Kościołów i wspólnot eklesjalnych uważa siebie za wspólnoty eucharystyczne, które celebrują sakrament Ciała i Krwi Chrystusa.

25. Tekst z Limy pt.: *Chrzest, Eucharystia, posługiwanie duchowe* (BEM) z 1982 roku, został przez wielu ciepło przyjęty, dlatego właśnie, że uwydatnił on wspólne nauczanie. Liczne dialogi dwustronne o Eucharystii, w jakie jest zaangażowany Kościół katolicki, wzbogacają całą wspólnotę oraz pomagają katolikom w głębokim zrozumieniu swojej wiary¹⁶. Z owych dialogów zrodziło się wiele cennych dokumentów, które będą studiowane podczas Kongresu. Należy tu wymienić: Dokument z Limy, *Chrzest, Eucharystia, posługiwanie duchowe* (1982 – wyd. pol. KUL 1989); Komisji Wspólnej do Dialogu Teologicznego między Kościołem Rzymskokatolickim a Kościołem prawosławnym: *Misterium Kościoła i Eucharystii w świetle misterium Trójcy Świętej* (1982); ARCIC, *Eucharistic Doctrine* (1971); *Eucharistic Doctrine: Elucidation* (1979); *Clarification of Certain Aspects of the Agreed Statements on Eucharist and Ministry* (1994); luterkańsko-katolicki dialog: *Wieczera Pańska* (1978); dialog Kościoły reformowane – Kościół katolicki: *Obecność Chrystusa w Kościele i świecie* (1977). Zagadnienie Eucharystii zostało także podjęte w dialogu metodystyczno-katolickim, np. w: *Raporcie z Dublinu* (1976) i *The Grace Given You in Christ* (2006).

26. Dzięki głębszym niż kiedykolwiek kontaktom i wszechstronnej współpracy chrześcijanie coraz częściej doświadczają palącego pragnienia, aby zjednoczyć się w celebrowaniu jednej Eucharystii Pana. Jednakże pomimo wielu licznych owoców dialogu, nasze Kościoły nie osiągnęły jeszcze pełnego zjednoczenia przy jednym stole eucharystycznym. A to właśnie przy stole eucharystycznym chrześcijanie najbardziej

¹⁴ Kongregacja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, Instrukcja *Stosowanie języków narodowych przy wydawaniu ksiąg rzymskiej liturgii (Liturgiam authenticam)*, 28.03.2001; tekst polski w: *Anamnesis 29-2a Liturgiamauth* [pdf].

¹⁵ Por. DE.

¹⁶ Por. W. Kasper, *Harvesting the Fruits: Basic Aspects of Christian Faith in Ecumenical Dialogue*, London, Continuum, 2009.

odczuwają ten brak jedności. Dlatego trzeba sobie zdać sprawę z bólu, jaki niesie podział. Dokument z Limy, *Chrzest, Eucharystia, posługiwanie duchowe* (nr 26) przedstawia tę tragiczną sytuację i jej wpływ na świadectwo misyjne.

27. Sobór Watykański II ustanowił dwie podstawowe zasady, które rządzą uczestnictwem w sakramentach. Pierwsza z nich dotyczy świadectwa jedności Kościoła, druga zaś odnosi się do dzielenia się darami łaski. Reguła generalna mówi, że świadectwo jedności Kościoła nie pozwala na udział w Eucharystii członkom Kościołów, które nie są w pełnej komunii z Kościołem katolickim, chociaż z uwagi na łaskę wypływającą z tej praktyki, czasami dopuszcza się wyjątki. Nie jest jednak łatwo poruszać się między tymi dwiema zasadami, bo rzeczywiście uzupełniają się one wzajemnie i zawsze należy brać je pod uwagę razem. W oparciu o te zasady Kościół katolicki rozstrzyga, że w określonych sytuacjach obiektywnej i naglącej potrzeby duchowej członek innego Kościoła, wyznający wiarę katolickiego Kościoła co do Eucharystii, może otrzymać Komunię świętą w Kościele katolickim. Przykłady takich przypadków (każda sytuacja winna być rozpatrywana osobno) dotyczą: zezwolenia na przyjęcie Komunii świętej drugiemu rodzicowi dziecka otrzymującego podczas Mszy świętej chrzest, pierwszą Komunię świętą lub bierzmowanie, rodzicom lub żonie osoby przyjmującej święcenia, czy najbliższej rodzinie zmarłego podczas Mszy świętej pogrzebowej.

28. Gdy pełne uczestnictwo w Eucharystii między wszystkimi chrześcijanami nie jest jeszcze możliwe, powinny być kultywowane inne realne wyrazy komunii¹⁷. Podążając za naszym pragnieniem jedności, nie zaczynamy od zera. Jeśli Eucharystia stanowi źródło i cel życia chrześcijanina, to istnieje rozległy obszar wokół niej, który nie tylko można, ale i należy zgłębić. Od chrztu jesteśmy włączeni w jeden Kościół Chrystusowy (Ga 3, 28; 1 Kor 12, 13; Ef 4, 4), a Chrystus jest obecny na wiele sposobów, które wysoko cenimy, a które możemy wspólnie świętować i przeżywać. Nasza wiara chrzcielna jest bramą dla wielu form interkomunii w dialogu życia, i stanowi bazę dla różnych inicjatyw, przede wszystkim naszej komunii w słowie Bożym, np. w ekumenicznych niesporach, projektach pokojowych i modlitwach, w ekumenicznych pielgrzymkach, pracach charytatywnych na rzecz biednych i odrzuconych, w lokalnych konferencjach duszpasterskich, projektach ewangelizacyjnych, jak również w stowarzyszaniu się w nowych i starych wspólnotach, organizacjach, klasztorach, zakonach oraz ruchach religijnych.

29. Kongres Eucharystyczny ma stanowić platformę rozwoju wspólnych refleksji w świetle wielu pozytywnych doświadczeń, jakie poczyniono od czasu Soboru Watykańskiego II. Jednocześnie ma być okazją do uznania z wdzięcznością cennej i często pionierskiej roli różnowyznaniowych rodzin w budowaniu komunii z Chrystusem i między chrześcijanami różnych Kościołów. Powinniśmy modlić się wspólnie w intencji Kongresu, aby był on dla nas sposobnością do życia w większej komunii i miłości, abyśmy mogli wejść w „tę wewnętrzną przestrzeń, w której Chrystus jako źródło jedności Kościoła może skutecznie działać mocą swego Ducha Parakleta”¹⁸.

¹⁷ Por. Jan Paweł II, Encyklika *Ut unum sint*, 1995, nr 9.

¹⁸ Tamże, 35.

I. f. Kongres Eucharystyczny dla wszystkich

30. Czasami twierdzi się, że powiedzenie: „Oto wszyscy nadchodzą” (*Here comes everybody*), którego James Joys użył w jednym ze swoich dzieł, odnosi się do katolicyzmu. Skoro Eucharystia jest miernikiem tego wszystkiego, co Bóg dokonał i czego jeszcze dokona dla ludzkości w historii zbawienia, Międzynarodowy Kongres Eucharystyczny ma dotyczyć wszystkich, każdego ochrzczonego i nieochrzczonego, zarówno w teraźniejszości, jak i przyszłości. Zgodnie z nauką Soboru Watykańskiego II Chrystus umarł za wszystkich, a więc „powinniśmy utrzymywać, że Duch Święty wszystkim daje możliwość uczestniczenia w tym misterium paschalnym w tylko Bogu znany sposób”¹⁹.

31. Nie można zaprzeczyć, iż wielu ludziom trudno przekroczyć drzwi kościoła po tym, czego doświadczyli z rąk księży i zakonników oraz wobec braku reakcji ich przełożonych. Natomiast inni, z różnych powodów, mają z Kościołem słaby związek lub ograniczający się tylko do wyjątkowych okazji. Jednakże ci wszyscy, którzy z jakiegokolwiek powodu czują się wyłączeni z relacji z Kościołem, z racji Kongresu mogą rozważyć powrót do Kościoła i na nowo zobaczyć jego orędzie. Ciągłe tli się iskra nadziei, że odkryją wspólnotę, która wyraźnie uznała swoje błędy i zaniedbania, a obecnie pracuje w duchu pokuty i pojednania nad uzdrowieniem pamięci i na nowo postanawia „być” i „zwiastować” Jezusowe orędzie dające życie.

32. W zgodzie z tym, do czego zachęca nas Sobór Watykański II, Kościół dzisiaj pragnie uczyć się od siostr i braci, z którymi podąża w pielgrzymce wiary²⁰. Każdy może mieć swój wkład w reformę Kościoła, jak mówi prorok Izajasz (43,19): „Oto Ja dokonuję rzeczy nowej: pojawia się właśnie. Czyż jej nie poznajecie?”

¹⁹ KDK 22.

²⁰ Por. KDK 11, 45.